

Acta de Consagració de Sant Miquel de Turbians

Gisclareny

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Arxiu capitular de la Seu d'Urgell. Pati de Palau. 1-5. La Seu d'Urgell
Emplaçament
Alçada: A l'interior de l'arxiu capitular d'Urgell. 1 a planta. Pl. de Palau 1-5
1338,4

Coordenades:

Latitud: 42.25002
Longitud: 1.78664
UTM Est (X): 399906
UTM Nord (Y): 4678249

Classificació

Número de fitxa 08093 - 172
Àmbit: Patrimoni documental
Tipologia Fons documental
Estil / època: Medieval
Segle X
Any 948
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Conservat a l'interior de l'arxiu capitular en les condicions físiques pròpies
Protecció Legal i física
Observacions protecció: DOGC. 3437. Llei 10/2001 de 13 de juliol.
Accés Restringit
Ús actual: Científic
Titularitat Pública
Titular: Bisbat d'Urgell

Fitxes associades:

[Sant Miquel de Turbians](#)

[Pica beneitera de Sant Miquel de Turbians](#)

Descripció

A l'interior de l'arxiu capitular d'Urgell es conserva l'acta de consagració de la parròquia de Sant Miquel de Turbians datada de 948. es tracta d'un pergami de 280 x 571 mm. Conservat a la carpeta de consagracions d'església núm. 17. està escrit en minúscula carolina i es conserva en més o menys bon estat tot i que els plecs de les fulles estan ennegrits. Aquest document transcrit per C. Baraut es descriu el següent: " En nom del senyor Déu i del salvador nostre Jesucrist. L'any de l'Encarnació de nostre senyor Jesucrist 948, 6è de la indicció, a 3 dies de les calendes de febrer ve el reverendíssim Guisad, bisbe [de la Seu d'Urgell], a consagrar les esglésies que es troben al comtat de Cerdanya al lloc anomenat Paradís. Aquestes esglésies estan sota l'advocació de sant Miquel Arcàngel, sant Pere apòstol i sant Andreu i van ser reedificades per homes del terme, això és: Estefred, prevere, amb el seu germà Sentane i l'abat Dacone. És cosa molt convenient per a la pietat de tots els fidels que desitgin la pàtria del cel, bo i seguint els sants consells, poder obtenir els efectes dels béns celestials. Aquest és el costum que des del principi de l'Església han seguit els barons sants i religiosos que educats en la disciplina eclesiàstica s'han dedicat, amb obres pies, a afavorir, mantenir i augmentar la santa Església. Ens toca, per tant, a nosaltres seguir llur exemple, de tal manera que, refusant les coses mundanals, tendim amb tot esforç a les celestials i perpètuas. Per tot això, jo, Estefred, prevere, en nom de Déu dono a aquestes esglésies un Antifonari, tres missals, tres Leccionaris, dos Psalteris, 7 casulles, 20 estoles, 20 maniples, 7 camises, un madràs, dos pal·lis, 3 facistergios [tela per eixugar-se la cara], 4 capçals, dos calzes amb patenes d'estany i dos conjunts de roba de llit. I pel que fa a terres i vinyes, dono, juntament amb el meu germà Sentane, en primer lloc, una vinya situada el lloc dit Vilella que fou d'un home dit Frader, i en un altre lloc, a Gisclareny al lloc de Coscoll, una vinya, que fou d'Ereno i de Campio, i en un altre lloc una altra vinya que és del conjunt de vinyes que fou de Golared, i en un altre lloc una terra que fou de Gerosoliman, i en un altre lloc 3 peces de vinya que foren d'Adalà, i en un altre lloc una peça de vinya que fou de Salomó, la qual incorporava la meitat del dret de propietat d'una premsa, i en el mateix lloc que la darrera una vinya que fou de Labó, i en un altre lloc una peça de vinya que fou de Sarra, i en un altre lloc una peça de vinya que fou de Godomir, i en un altre lloc una peça de terra que fou de Dengone, i en un altre lloc una terra amb vinya que fou de Loderonde, i en un altre lloc una peça de vinya que fou d'Elet, i en un altre lloc una terra amb vinya que fou d'Avondancio, i en un altre lloc una vinya que fou d'Astaldo, i en un altre lloc una vinya que fou de Rauterio, i en un altre lloc una vinya que fou de Baldredo, i en un altre lloc una terra que fou d'Unando, i en un altre lloc una vinya que fou d'Ansulf, i en un altre lloc una vinya que fou de Godomar, i en un altre lloc una vinya que fou de Salomó, i en un altre lloc una terra que fou d'Exibio, i en un altre lloc una vinya que fou de Guinidilde. I jo, Aldemir i la meva muller i els meus fills, entre els quals Cixilane, prevere, amb altres germans meus, donem una terra amb vinya que és a la cort d'Andevet i que afronta, per una banda, amb el riu, i, per l'altra, amb el camí; i tots tres junts donem les nostres herències. I jo, Estefred, prevere, dono una terra que em pervingué per la compra d'una mujada de vinya que tinc sobre [la peça] de Dacone, abat, i en un altre lloc la peça de terra que té Cixilia, prevere. I jo, Antoni, i la meva muller Auló, donem una peça de terra que afronta, per una banda, amb la terra d'Ansulf i, per l'altra, amb una altra terra nostra i amb una de Sant Miquel. I jo, Rabell, i la meva muller Miliro, donem una peça de terra que afronta per les dues primeres bandes amb la terra de Sentana i, per la tercera, amb la terra de Vidal. I jo Malangec dono una peça de terra que afronta per dos costats amb la terra de Sant Miquel i pel tercer amb la vinya de Sendeleva. Així les coses, jo, Guisad, bisbe, entrego a l'esmentada parròquia les vil·les que s'han esmentat amb els seus termes, els quals afronten, per una banda, amb el terme de Bagà, per l'altra, amb el terme de Vallcebre, el de Saldes i, per l'altra, amb els termes de Molnell o del Puig [de Sant Martí]. I jo Guisad, bisbe, consagro i confirmo les església esmentades i els cedeixo delmes i primícies i oblacions dels fidels que treballaran en els termes esmentats, i

a tu, Estefred, prevere, et dono aquesta parròquia de forma vitalícia i, una vegada traspasat, als teus nebots, Cixilane i Guilerane, preveres, a condició que cada any prestis de cens a la seu episcopal de Santa Maria de la Seu un sester de forment i un altre d'ordi i una soldada de draps, a banda d'allò degut pel sínode i per la recepció del crisma I explicat tot això jo, Guisad, com a bisbe, estableixo sanció de manera que el que es disposa en aquesta dotalia no sigui violat, ja que ha de romandre sempre més inalterat i inviolat. Signatura de Guisad, bisbe de Santa Maria de la Seu d'Urgell que féu aquesta dotalia i la signatura d'Eldesinus, arxiprevere, i la signatura de Gotmar, arxilevita, i la signatura de Gomila, arxiprevere, i la signatura de Wicarius prevere, i la signatura de Sunifred, i la de Miró, levita, i la d'Ermegild, prevere, i la signatura de Daco, prevere, i la signatura d'Ènec, prevere, i la signatura de Guadamir, prevere, i la signatura de Sunifred, levita. Atilanus, prevere, escrigué aquesta dotalia el dia i l'any que consten més amunt.

Observacions:

Informació facilitada per Eduard Martín i Vergara, historiador i autor del llibre "Una mirada sobre la història de Gisclareny". 2005. El document original és a ACU (Arxiu Capitular d'Urgell) però n'existeix una fidel reproducció a l'ajuntament de Gisclareny.

Història

Antiga parròquia del nucli de Gisclareny consagrada el 948 pel bisbe Guisad II d'Urgell que va consagrar les esglésies de Paradís; Sant Miquel apòstol (actual), Sant pere (sant Pere del Grau) i Sant Andreu (Gréixer?) al lloc de Paradís dins el comtat de Cerdanya " van ser reedificades per homes del terme, això és: Estefred, prevere, amb el seu germà Sentane i l'abat Dacone" (Cebrià Baraut, C ; 1978. Urgellia I; 1979, Urgellia II, 1981 Urgellia IV , 1982 Urgellia V, 1983 Urgellia VI i 1988 Urgellia IX). Segons SPAL (SPAL, 2013) es tractava de tres altars dins una mateixa església. Nosaltres tendim a pensar en tres edificis diferents, doncs les alienes de Sant Pere i de Sant Andreu es troben en llocs propers L'edifici actual va correspondre amb una de les possessions del monestir de Sant Llorenç prop Bagà i cap a l'any 1290 la trobem situada en les possessions dels barons de Pinós dins el terme del seu castell que tenien a Gisclareny " in castro nostro de Gisclasen et in tota parrochia S. Michaelis de Turbians" a través de documents que fan referència a donacions que els vassalls feien als seus senyors. Durant la baixa edat mitjana la rectoria de Turbians va ser objecte d'alguns conflictes entre els rectors que hi residien degut a la insuficiència de les seves rendes (Serra i Vilaró, J, 1989 Baronies llibre IIII) .Consta que el 1313 l'església va ser visitada pel canonge urgellenc "Galceran Costa" que va trobar que estava ben servida. Cal destacar que al 1326 aquesta església va quedar arendada per 3 anys consecutius per un tal Jaume Martí per tal que hi fes residència contínua amb els clergues i la seva família " acostumada" i s'encarregués de sembrar les terres, pagar el delme del bisbe i atendre els serveis d'aquesta església i també les sufragànies que en depenien (Escriu, Preixens i Maçaners). Aquest document ens dona a entendre que en aquest període al lloc hi havia una petita comunitat de clergues. Amb la crisi baix medieval el lloc es deuria despoblar de forma notable, però sense quedar abandonat ja que el 1575 hi ha una visita pastoral on s'examinen les fonts baptismals, les crismeres missals ordinaris, ares, campanes i tot un seguit d'objectes i es va demanar que els parroquians bastessin una nova rectoria. El 1587 una nova visita pastoral es va poder comprovar com malgrat estigués feta la volta (reconstruïda) no s'havia cobert en llosa i teula. El 1593 la parròquia de Sant Miquel passava a dependre del bisbat de Solsona. Atès l'augment d'importància del barri del Roser amb l'església de Santa Maria va desplaçar el centre de poder a la zona del Roser. El gran distanciament entre els diferents habitants del terme entre veïnats ocasionà fortes disputes per determinar quina havia de ser l'església parroquial ja que uns defensaven la parroquial de Sant Miquel, mentre que els altres defensaven el nou centre de poder. Arrel d'una tempesta de vent es va esfondrar el campanar de Sant Miquel i els veïns i feligresos en costejaren un de nou on hi varen voler col·locar una campana que al final va ser instal·lada al campanar del Roser (Martín, 2005. P. 29). El 1752 es va signar una concòrdia on s'acordava la celebració de misses a

Sant Miquel i al Roser. Tot i així la documentació parroquial (Martín, 2005) ADS carpeta Gisclareny centralitza els anys posteriors la parròquia al Roser de manera que Sant Miquel va anar perdent importància. Consta que a principi de segle XX (1813) es van fer algunes reformes com seria la construcció del rellotge de sol a la façana de migdia, el 1803 i es deuria reformar l'altar major. És en aquest període quan es deuria bastir la sagristia de dues plantes i es van unificar les dues cobertes en una de sola. Durant el primer terç del segle vint l'església es va convertir en sufragània de la Mare de Déu del Roser i l'antiga rectoria va passar a mans particulars amb el nom de "Cal Campaner". La guerra civil va fer desaparèixer els objectes de culte i imatges i a la dècada dels '40 es va abandonar de forma definitiva i només es celebrava ofici el dia de Sant Miquel (8 de maig) i el 29 de setembre coincidint amb Sant Gabriel i Sant Rafael. Va ser en aquest mateix moment quan l'habitant de Cal campaner va pintar l'interior en color blau clar i va fer-hi posar una nova campana "Micaela". Poc temps després la casa va quedar deshabitada. No va ser fins el novembre de 1998 que l'alcalde de la població Joan Tor sol·licitava a la Diputació de Barcelona suport econòmic per a la restauració de la volta d el'església ja que amenaçava en caure. Previament el bisbat de Solsona havia negociat un conveni de cessió de l'església per 30 anys amb l'ajuntament per a poder portar a terme la seva restauració. Poc temps després es va emprendre un estudi històric i arquitectònic i el 29 de novembre de 1999 l'arquitecte i cap de servei de Patrimoni Arquitectònic Local comunicava a la població que s'emprenia la restauració de la coberta del campanar la qual es va portar a terme l'any 2000 i entre el setembre de 2004 i gener de 2005 es va fer la restauració de la coberta de l'església, així com la reparació del cor de fusta. Actualment es troba en bon estat i integrat en un programa de visites culturals en el denominat "Visites a monuments restaurats per la diputació de Barcelona" on es fa difusió a través d'un opuscle genèric que inclou altres monuments restaurats pel mateix Servei a la comarca del Berguedà, destacant la veïna església de Sant Martí del Puig.

Bibliografia

BARAUT, C ; (1978) "les actes de consagració de les esglésies del bisbat d'Urgell". Urgellia I; BARAUT, C (1981) "Els documents de l'any 1010-1035 a l'arxiu capitular de la Seu d'Urgell". Urgellia IV BARAUT, C (1982) "Els documents de l'any 1036-1050 a l'arxiu capitular de la Seu d'Urgell". Urgellia V. BARAUT, C (1983). " Els documents de l'any 1051 a 1075 a l'arxiu capitular de la Seu d'Urgell" a Urgellia VI. BARAUT, C (1988-89) "Els documents dels anys 1101-1150 a l'arxiu capitular de la Seu d'Urgell". Urgellia IX. MARTÍN I VERGARA, E; (2005). Una mirada a la història de Gisclareny: DDAA (1982). Catalunya Romànica. Vol. XII. El Berguedà. ADCU. Pergamí original. Carpeta 7. Consagracions esglésies. Informació inèdita facilitada per E. Martín i Vergara

